

Tjänsteutlåtande

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Datum 2013-08-14

Dnr KS 2013/0249-422

Till Kommunstyrelsen

Samverkan inom Åkerströmmens avrinningsområde

Sammanfattning

Inom Åkerströmmens vattenvårdsamverkan har förslag till plattform arbetats fram. Projektgruppen för samverkan inom Åkerströmmens vattenvårdsamverkan anholder om kommunstyrelsens godkännande av förslagen.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar

Förslag till plattform för samverkan inom Åkerströmmens avrinningsområde godkänns. Ordinarie ledamot och ersättare till styrgrupp för samverkan inom Åkerströmmens avrinningsområde utses av kommunstyrelsen.

Bakgrund

Stockholms skärgård är en resurs och tillgång för hela länet och inte minst för Österåkers kommun. Med en aktiv vattenförvaltning kan bl.a. övergödningen minska till förmån för levande sjöar, vattendrag, kust och skärgård. Åkerströmmens avrinningsområde delas av Österåker, Vallentuna, Sigtuna och Norrtälje kommuner och har som helhet en dålig ekologisk status. Vattenstatusen präglas av övergödningens problematik kopplad till jordbruk, djurhållning och dagvatten från tätorterna. Avrinningsområdet är utpekad i regeringsuppdraget "Finn de områden som göder havet mest".

Österåkers kommun tog tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholms län initiativ till att starta upp samverkan under 2010. Vallentuna och Österåker kommuner, Länsstyrelsen i Stockholms län, LRF, Roslagsvatten AB, universitet, högskolor och lokala lantbrukare deltar idag i samverkan. 2011 blev tre lantbrukare inom samverkan utsedda till årets Östersjöbonde för sina insatser för att minska övergödningen.

Ett möte med politiker och tjänstemän hölls 2013-03-19 för att presentera förslag till plattform för berörda kommuner. Österåker, Vallentuna och Sigtuna kommuner ställde sig positiva till plattformen. I ett första skede kommer Österåker och Vallentuna kommuner driva samverkan.

Plattformen innehåller förslag till gemensam vision, mål, delmål, organisation och finansiering. En politisk styrgrupp beslutar om verksamhetsplan med förslag till aktiviteter för att nå delmålen i plattformen. En initial åtgärd är att starta ett gemensamt provtagningsprogram.

Tjänsteutlåtande

Förvaltningens slutsatser

Samhällsbyggnadsförvaltningen förordar kommunstyrelsen att godkänna förslagen. En gemensam plattform inom Åkerströmmens vattenvårdsamverkan utgör ett verktyg och en stärkt helhetssyn med syfte att förbättra vattenkvaliteten inom avrinningsområdet och Östersjön.

Bilagor

1. Plattform för kommunal samverkan inom Åkerströmmens avrinningsområde 2013-06-14

Märten Pehrsson
Miljöplanerare

Gunilla Enggren
Miljö- och hälsoskyddschef

Expedieras

Plattform för kommunal samverkan inom Åkerströmmens avrinningsområde

Åkerströmmens
Vattenvårdsamverkan

Vision

Vår vision är att skapa ett långsiktigt samarbete med alla berörda i Åkerströmmens avrinningsområde för en god vattenkvalitet och höga rekreativvärden. Funktioner och värden kopplade till avrinningsområdet ska tryggas och stärkas i ett framtida klimat och med en ökad tillväxt.

1. Syfte

Vattenvårdsamverkans syfte är att utifrån ett gemensamt synsätt och gemensamma mål prioritera och föreslå kostnadseffektiva åtgärder för vattenvården inom Åkerströmmens avrinningsområde. Målet är att minska miljöbelastningen till vattendrag och sjöar och uppnå god ekologisk- och kemisk status i enlighet med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

En viktig uppgift för vattenvårdsamverkan är att genom kunskapsspridning och information till boende och verksamma inom avrinningsområdet öka medvetenheten och ansvarstagandet för vatten som en gemensam resurs att långsiktigt förvalta.

2. Bakgrund

Åkerströmmens avrinningsområde i södra Roslagen utgör cirka 400km² och delas till största delen av kommunerna Sigtuna, Vallentuna, Österåker och Norrtälje. Området avvattnas genom Holmbroån, Helgöån, Husaån och Åkers kanal med biflöden och källflöden.

Med 1800-talets växande befolkning ökade behovet av odlingsbar mark. Landvinningen ökades genom sjösänkningar och att högproduktiva lövsumpskogar togs i anspråk. Idag är större delen av Åkerströmmens vattendrag utträtade och stora delar av de våtmarker som en gång omgav den forna Långhundraleden är idag utdikade och uppodlade.

När vattendrag rätas och våtmarker utdikas minskar avrinningsområdets buffrande förmåga mot översvämningar och näringsläckage. Näringsämnen och partiklar transporteras snabbare genom vattendragen ut till havet, istället för att fångas upp av vegetation eller genom sedimentation. Ökad tillförsel av näringsämnen till våra kustvatten bidrar till ökad algblomning.

Inom avrinningsområdet finns flera fritidshusområden med bristfälliga avloppsanläggningar liksom jordbruk och hästgårdar som påverkar näringsförhållandena negativt. Med en ökad urbanisering inom avrinningsområdet ökar även belastningen från dagvatten samt belastningen från reningsverken.

Åkerströmmen är ett av områdena som Länsstyrelsen har engagerat sig i att jobba aktivt med inom miljömålsprojektet "Verktyg för ett renare vatten i Östersjön". Urvalet baseras på följande:

- Avrinningsområdet som helhet har dålig ekologisk status enligt vattenförvaltningen*
- Mycket jordbruksmark, men även dagvattenproblematik kopplat till tätortsområden
- Det är prioriterade områden för våtmarksanläggningar
- Det finns intresserade kommuner och LRF är aktiva
- Det är ett utpekat område enligt regeringsuppdraget "Finn de områden som göder havet mest"

*Ramdirektivet för vatten är genomförd i svensk lag genom miljöbalken, förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Föreskrifter och vägledningar från centrala myndigheter (t.ex. Naturvårdsverket och SGU) utgör vattenförvaltningen.

3. Mål och delmål

För att tydliggöra och formalisera samverkan och kommunernas roll har mål och delmål tagits fram enligt följande.

1. Mål för samverkan

Inom Åkerströmmens avrinningsområde ska en permanent vattenvårdsamverkan etablerats mellan kommuner och andra aktörer där erfarenhets- och kunskapsutbyte är centralt.

Delmål

1. Det finns en gemensam målbild över hur arbetet inom Åkerströmmen, som mellankommunalt avrinningsområde och resurs bör förvaltas.
2. Vattenvårdsamverkan främjar en hållbar och kostnadseffektiv förvaltning av vatten.
3. Vattenvårdsamverkan arbetar för att skapa dialog och mötesplatser inom avrinningsområdet.

2. Mål för åtgärdsarbete

Vattenvårdsamverkan ska förebygga att vattnekosystemen försämras och att näringsläckage och utsläpp av föroreningar till yt- och grundvatten minskar.

Delmål

1. Värderna och funktioner i Åkerströmmens limniska miljöer bevaras och utvecklas för en ökad retention av näringsämnen och ökad biologisk mångfald.
2. Belastning från enskilda avlopp och dagvatten inom Åkerströmmen till recipient skall minska.
3. Belastning från lantbruk, skogsbruk och djurhållning inom Åkerströmmen till recipient ska minska.

3. Mål för kunskapsutbyte

Åkerströmmens vattenvårdsamverkan ska vara välkänt av boende, besökare och verksamma inom avrinningsområdet.

Delmål

1. Boende, besökare och verksamma är väl informerade om förvaltningen av vår gemensamma resurs vatten och dess betydelse för en hållbar utveckling.
2. Kunskapen hos aktörer inom Åkerströmmens avrinningsområde om vattnets värde som gemensam resurs ska öka.
3. Ökad kunskap hos aktörer, boende besökare och verksamma inom avrinningsområdet, om olika källor till belastning, möjliga åtgärder och vilka delar av avrinningsområdet som bör prioriteras.

4. Organisation och arbetsform

Organisation

Politisk styrgrupp utses där deltagarna är utsedda av respektive kommun. En ordinarie och en ersättare utses. Styrgruppen är beslutande.

Projektgrupp utses med tjänstemän inom kommunerna. Projektgruppen ansvarar för det operativa arbetet i genomförandet av verksamhetsplanen.

Arbetsgrupper utses i samband med att en ny verksamhetsplan arbetas fram. Arbetsgrupperna är projektspecifika och varierar från år till år.

Referensgrupp utgörs av Länsstyrelsen, LRF, Forskningscentra, Lantbrukare, Roslagsvatten samt övriga berörda markägare, företagare och intresseorganisationer.

Möten

Styrgruppsmöten hålls två gånger per år. Ett uppföljningsmöte och ett möte i samband med budgetarbetet och framtagandet av verksamhetsplanen. På styrgruppsmöten deltar tjänstemännen samt de som har ärenden.

Projektgruppsmöten hålls tre till fyra gånger per år. Representanter från referensgruppen adjungeras vid behov.

Referensgruppen deltar i möten med projektgruppen två till tre gånger per år, samt i arbetsgrupperna.

Vattendag: En gemensam studieresa/seminarium genomförs årligen där politiker, tjänstemän och deltagare från referensgruppen deltar.

Verksamhetsplan

Under varje år tar projektgruppen, med stöd från referensgruppen, fram ett förslag till verksamhetsplan och budget. Styrgruppen fattar beslut om antagande av verksamhetsplan.

5. Finansiering

Varje kommun avsätter årligen en budget. Därutöver bidrar kommunerna med tjänstemannatid för möten och deltagande i projekt. Projektgruppen söker även ekonomiskt bidrag externt.